

Veiligheder i det Enkelte, har maattet modificere mine Betragtninger, for at komme til en Overenskomst med Anstuelser, der ogsaa vare repræsenterede i Udvalget, og som vare noget forskjellige fra min. Med Hensyn til § 1 er der vedblivende en Grundsforffjellighed, og jeg tilstaaer, at der er den Mærkelighed derved, at de Herrer, der troede at repræsentere de mindre Landeendomsbesidderes Interesse, meente at maatte værgе sig mod denne Bestemmelse, medens den ærede Rigsdagsmand for Ribe Amts 2den Valgkreds (S. Hage) og jeg have troet, at det var en Bestemmelse, som maatte være til Fordeel for dem. Det er ganske sandt, som allerede bemærket af den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen), at en stor Deel af Godseierne i Grunden ere imod denne Bestemmelse, og jeg skal ganske ligefrem sige hvorfor. De have nemlig hidtil troet, at finde en Beskyttelse for det, de ansaae for deres Ret, veri, at Fæstetvungen var eens for deres Eiendom og for enhver anden Gaard i Landet, selv om den eiedes af en Bonde, og de meente, at naar den blev hævet for de enkelte Bøndergaardes Vedkommende, vilde deres Stilling, der eiede Jord, som var undergiben Fæstetvang, saa at sige være isoleret, de vilde blive underkastede andre Betingelser end dem, de nu have fælles med de øvrige Eier af Bondejord. For mig har det imidlertid været en afgjørende Betragtning, at naar det maatte være Endemaalet for Bestræbelserne til Forandring i Forholdet at søge, omstøder at skaffe Jorden fri for ethvert Baand, der ikke maatte være begrundet i et nødvendigt Hensyn til Statens Tary, saa var Bestemmelsen i denne Paragraph i ethvert Fald et Fremmskridt, der efter min Overbeviisning kun kunde komme Bondestanden til Gavn, idet jeg tilstaaer, at Fæsteforholdet ikke for mig har den allerringeste Betydning undtagen netop der, hvor Godsforholdet endnu er tilstede.

En anden af de Paragrapher, der have været Gjenstand for nogen Uoverensstemmelse, er den bekjendte Enkeparagraph eller § 7. Der er en Egenkab ved denne Paragraph, som jeg troer, man har overseet, men som for mig

har været en særdeles vægtig Grund til at holde paa den Skikkelse, som her er foreslaaet, nemlig den, at man under Forudsætning af, at Fæstet endnu i nogen Tid vil vedblive at bestaae, i denne Bestemmelse har en Modvægt mod urimelige Fordringer fra Godseierens Side, baade med Hensyn til Indfæstning og med Hensyn til Afgifter, idet det vil erindres, at han kan risikere at komme til at tilbagebetale endeel af den Indfæstning, han har accorderet sig, og at han kan komme til selv at bøde for altfor høie Afgifter, hvis han har betinget sig saadanne, da Enken nemlig kan blive berettiget til at faae det Halve deraf, hvorved han kan komme til at paalægge sin Gaard en saa stor Byrde, at det nødvendigtvis maa komme til at indvirke paa den Fordeel, han skulde kunne have af Gaarden i en senere Aarrække.

Hvad angaaer de øvrige Bestemmelser, der ere foreslaaede af Udvalget, da maa jeg anse den for at være af megen Betydning, som er foreslaaet til § 2 og som gaaer ud paa at søge at sikke Brugerne af den Tiendebeel, der vil blive inddragen, Andeel i den Fordeel, som man gennem Byrgraphen har søgt at skaffe de øvrige Fæstefamilier i Landet. Jeg har gjort dette Forhold til Gjenstand for meget alvorlig Overveelse, og ligesom vi i Udvalget ikke have kunnet finde anden Udvej, saaledes troer jeg ogsaa, at den Bestemmelse, der her er foreslaaet, baade er ret praktisk og i det Hele kan lade sig gennemføre uden at træde Noget for nær. Med Hensyn til den Bestemmelse i § 2, hvorefter visse bestemte offentlige Stiftelser ere blevne udelukkede, da maa jeg for mit Vedkommende udtale, at naar jeg er gaaet ind herpaa, da er det væsentligt for at tilvebringe en Enighed i Udvalget om det, der skulde bestaae; jeg troer, det vilde være rigtigt at tage disse offentlige Stiftelser med, uagtet det Hensyn, hvorpaa Paragraphen iøvrigt støtter sig, nemlig Hensynet til at ville virke paa Eierens Villie, paa hans Byst til at sælge, ikke her saaledes er tilstede, som naar der er en enkelt bestemt Person, der selv naar han ikke er Eier, dog som Lehnbesidder har Interesse af at kunne arrondere Eiendommen saaledes, at han